

Cea mai sigura cale de a arunca astazi in derizoriu o teorie, o afirmatie sau un punct de vedere o reprezinta etichetarea ei drept "conspirationista". Aproape indiferent de subiectul abordat exista si o opinie ce explica evenimentele prin prisma unui grup de oameni care isi propun scopuri ascunse, de regula contrare intereselor majoritatii. Ca e vorba de Revolutia Franceza, de criza economica, de bombardamentele americane, de incalzirea globala, de ozn-uri, teoria conspiratiei lucreaza din plin.

De multe ori, cei care sustin astfel de ipoteze sunt indivizi cu niste contacte tangential cu realitatea, iar explicatiile propuse pacatuiesc prin afirmarea unei metode generale de lucru si a unei identitati ideologice complete a participantilor la conspiratie.

Nu este de mirare intrucatva ca oamenii seriosi tind sa ignore complet aceste teorii si, de multe ori, pe buna dreptate. Totusi, aceiasi oameni seriosi lasa deoparte orice fel de suspiciuni stiintifice sau metodologice, cand discutia se muta pe subiecte mai putin sensibile, cand teoriile conspiratiei sunt deja incadrate in normalitate de perceptia publica sau cand persoane cu autoritate publica le revendica.

{comments on}

De pilda, in toamna anului 2008, guvernatorul BNR a sustinut, intr-o conferinta de presa, ca asupra leului a avut loc un atac speculativ respins de banca centrala. Euro a urcat atunci cu 5,6% in patru zile, ajungand pana la un nivel de 3,94 lei la inceputul lui octombrie, ceea ce a reprezentat un maxim de doi ani la momentul respectiv. Potrivit celor de la BNR, speculatorii ar fi pariat pe cresterea rapida a leului insa actiunea rapida si eficienta a bancherilor nostri i-ar fi surprins cu pozitiile neinchise.

"Datele susțin ideea că, spre deosebire de atacul speculativ din martie 1999, cel din octombrie 2008 nu a reușit. Când aleg să atace o monedă, speculatorii estimează că probabilitatea de a reuși o depreciere este relativ înaltă. Dacă atacul eșuează, speculatorii înregistrează pierderi", explica mai tarziu unul din consilierii guvernatorului bancii centrale.

Insa teoria prezentata de oficialii BNR reprezinta doar o ilustrare foarte simplista a teoriei conspiratiei. Ei presupun un consens unanim si un scop comun al participantilor la conspiratie, in cazul de fata daramarea monedei nationale. Apoi mecanismul psihologic avut in vedere presupune aceeasi lupta intre fortele binelui (reprezentate de Isarescu&co) si cele ale raului (speculatorii straini). La fel ca in cele mai rudimentare variante ale teoriilor fantezist-conspirationiste, in teoria atacului speculativ identitatea reala a participantilor nu poate fi divulgata. Uneori, printre randuri, "pe surse", se mai aminteste de "banca mare de la Londra", dar nimic mai mult. Nici absenta rezultatelor sau infirmarea empirica imediata a teoriei nu schimba cu nimic varianta oficiala a "conspiratiei impotriva leului". De pilda, faptul ca singura institutie care a marcat pierderi consistente (aprox. un miliard de euro) in urma bataliei monetare a fost banca centrala (ma rog, romanii) nu pare sa conteze prea tare in scorul argumentelor. In pofida victoriei proclamate de BNR, nu a existat niciun invins financiar. Adica dovezile lipsesc cu desavarsire. Iar faptul ca peste doar cateva luni de la acel eveniment moneda tarii s-a stabilizat pentru aproape trei ani intr-un interval dorit de "speculatori" in toamna anului 2008, nu mai conteaza aproape deloc pentru oamenii seriosi. Expertii financiari au tinut piept asaltului si au aparat economiile poporului.

Un alt exemplu clasic de teorie conspirationista o reprezinta razboiul impotriva terorismului. Antrax, atentate deconspirate in ultima clipa, Al Queda, arme biologice, sunt detaliile de salvare ale unei explicatii guvernamentale ce are foarte putine legaturi cu realitatea. Merita in permanenta amintit ca [Osama bin Landen platea figurantii fiorosi ce apareau cu arme in videoclipurile propagandistice ale Al Queda](#).

Insa nu cred ca din aceasta demonstratie trebuie demolate de acum incolo complet toate asa-zisele teorii ale conspiratiei. Exista teorii ale conspiratiei bune si teorii rele (cum sunt cele de mai sus). Greseala cea mai frecventa facuta de foarte multi conspirationisti este de a presupune ca exista o singura conspiratie la nivel mondial, iar toate lucrurile care au loc sunt puse in slujba acestei conspiratii.

In ceea ce priveste teoriile sanatoase ale conspiratiei ele ar trebui sa fie familiare oricarei persoane suficient informate despre istorie. De pilda asasinatelor politice, de la Caesar la Kennedy, au fost determinate de conspiratii. Imaginati-va pentru moment cum ar arata un lider politic care este informat de serviciile speciale ca i se pregateste moartea daca ar declara ca "e

doar teoria conspiratiei”.

De asemenea, in Parlamentul Romaniei au fost date, mai demult, probabil si in prezent, legi pentru stergerea datoriilor unei anumite industrii (un exemplu [aici](#)), ori nimeni nu ar fi putut contesta ca acea decizie a fost luata pe baza unei conspiratii a oamenilor din industria respectiva. Sau daca acest caz pare prea simplu de dovedit, cred ca foarte putina lume ar mai putea contesta astazi faptul ca Revolutia din 1989 s-a bazat in mare parte pe intalnirile si obiectivele secrete ale anumitor oameni. Exemplele sunt multiple, dar un teoretician bun al conspiratiei cred ca ar trebui sa fie un istoric si un logician bun.

“Far from being a paranoid or a determinist, the conspiracy analyst is a praxeologist; that is, he believes that people act purposively, that they make conscious choices to employ means in order to arrive at goals. Hence, if a steel tariff is passed, he assumes that the steel industry lobbied for it; if a public works project is created, he hypothesizes that it was promoted by an alliance of construction firms and unions who enjoyed public works contracts, and bureaucrats who expanded their jobs and incomes. It is the opponents of "conspiracy" analysis who profess to believe that all events — at least in government —are random and unplanned, and that therefore people do not engage in purposive choice and planning” (Murray Rothbard – The Conspiracy Theory of History Revisited)

In aceste conditii, ar trebui sa fie surprinzator ca teoria conspiratiei este caraghioasa cata vreme ataca establishmentul si teribil de solida atunci cand ne este oferita de catre guvernatori de banca centrala.